

26.08.2013

Valtiontalouden tarkastusvirasto
(toimitetaan vain sähköisesti
tuloksellisuustarkastus@vtv.fi)

Viite

VTV 275/54/2012 28.6.2013

Asia

Tarkastuskertomusluonnos: Ulkoasiainministeriön hallinnonalan ohjausjärjestelmä

Valtiontalouden tarkastusvirasto on pyytänyt ulkoasiainministeriön lausuntoa hallinnonalan ohjausjärjestelmän tarkastuskertomusluonnoksesta. Ulkoasiainministeriö ilmoittaa yleisnäkemyksensä, että useimmat havainnot ovat oikeita ja ne tullaan ottamaan huomioon hallinnonalan ohjausta kehitettäessä. Tässä lausunnossa ei pääsääntöisesti esitetä sisällöllisiä vastineita havaintoihin tai tarkastusviraston kannanottoihin, vaan kertomusluonnoksesta lausutaan lähinnä siitä näkökulmasta, onko asiat luonnoksessa kuvattu siten, ettei niihin sisälly asia- tai tulkintavireitä, joilla olisi vaikutusta tarkastuksen kannanottoihin.

Kertomusluonnoksen alussa esitetyt kohdat 1 Johdanto sekä 2 Tarkastusasetelma on kuvattu siten kuin tarkastuksesta tiedotettaessa ja sen aluksi keskusteltaessa on käyty läpi, joten niihin ei ulkoasiainministeriöllä ole lausuttavaa.

Kohtien 3 Tarkastushavainnot ja 4 Tarkastusviraston kannanotot osalta esiin tuodut havainnot ja johtopäätökset ovat toiminnan jatkokehittämisen kannalta hyödyllisiä. Ulkoasiainministeriö haluaa niiden osalta lausua seuraavia ehdotuksia, täsmennyksiä ja kannanottoja.

Kohta 3.1 Suunnittelu

Strategisen suunnittelun osalta on kuvattu mm. strategisten prioriteettien valmisteluprosessia. Kuvatun kaltaisesti ohjausmekanismiin kytkettiin vuosina 2011 ja 2012 tehdyissä valmistelussa suunnittelu- ja tutkimusyksikkö STU, ja uusimuotoiset prioriteetit valmisteltiin ensimmäistä kertaa. Valmistelussa on keskeistä myös valtiosihteerin ohjaus, käytännön työn tasolla hänen virkamiessihteerinsä kautta. Valmisteluryhmästä voisi sen johdosta todeta, että sen työtä johtaa STU:n päällikkö, ja ryhmään kuuluvat valtiosihteerin virkamiessihteerin lisäksi myös muun virkamiesjohdon virkamiessihteerit.

Tarkastuskertomusluonnoksessa todetaan, että tavoiteasetanta on muotoilultaan enemmän tekemistä ja pyrkimyksiä kuin lopputulosta osoittavaa, eikä siten muodosta helppoa pohjaa tavoitteiden seurantaan ja niiden saavuttamisen arviointiin. Lisäksi todetaan mm., että tavoiteasetannassa eivät näy poispriorisoinnit eli ne asiat, mistä voidaan luopua, jos toisia kehitetään. Ulkoasiainministeriö tiedostaa nämä haasteet. Useimpien politiikkatavoitteiden osalta hankaluutena on toimintaympäristö, jossa toiminnan luonne on vaikuttamista, mutta lopputulema ei ole useimmiten UM:n omis-

sa käsissä, vaan kansainvälisten tapahtumien sekä kahdenvälisen tai monenkeskisten poliittisten prosessien tulos.

Depriorisointien osalta niiden näkyvyyttä jouduttaneen jatkossa lisäämään sekä suunnitelmissa että ohjeistuksessa. Useimmiten depriorisointi tarkoittaa kuitenkin muuttuvien kansainvälis-poliittisten teemojen maailmassa käytännössä sitä, että monien tavoiteltavien asioiden joukosta osan hoitaminen alennetaan tietoisesti lähinnä toiminnan seuraamisen tasolle, ja niiden osalta pidetään valmius siirtyä välittömästi hoitamaan ao. asiaa, mikäli sen edistämisen mahdollisuudet tai jopa välttämättömyys nousee, ja siten sen prioriteetti nousee nopeasti. Näin tapahtuu useasti kriisiytymisten yhteydessä sekä esim. maailmankaupan sopimusjärjestelmissä, jos yllättäen saavutetaankin laajaa kansainvälistä poliittista yhteisymmärrystä asian tärkeydestä.

Toiminta- ja taloussuunnittelun osalta havainnot ovat samankaltaisia kuin strategisesta suunnittelustakin, eikä ulkoasiainministeriöllä ole niihin lausuttavaa. Talousarvioesityksen osalta ulkoasiainministeriö pitää havaintoja oikeisiin tietoihin pohjautuvina. Kertomusluonnoksessakin esille otettujen asioiden mukaisesti UM on muuttanut TAE:n pääluokkaperustelujen strategiset tavoitteet hallinnonalan johdon vahvistamiseksi strategisiksi prioriteeteiksi, lisännyt luvun 24.01 Ulkoasiainhallinto tavoitteiden tunnuslukuosioon on kansalaispalveluiden keskeisiä mitattavia suureita, ja lisännyt alv-momentin sisältöperustetekstiin myös kehitys- ja lähialueyhteistöiden arvonlisämenot.

Kriisinhallinnan määrärahojen budjetointia koskevissa huomioissa todetaan sinänsä oikein, että tulomomenttien perusteluissa ei kerrota, kuinka paljon korvauksia oletetaan yhteensä saatavan. Tekstissä voisi olla asianmukaista mainita, että YK-operaatioiden korvausten perusteet ja korvaussummat määritellään Suomen ja YK:n välisissä sopimuksissa, jotka eduskunta hyväksyy kunkin operaation osalta erikseen.

Kehitysyhteistyövarojen osalta valtaosa siirtyvistä rahoista on sidottu käynnissä oleviin kahdenvälisiin hankkeisiin ja niiden toteutukseen. Toteutusaikataulun muuttuessa myös määrärahan käyttöaikataulut muuttuvat. Siirtyvien erien kasvu on ollut haaste, ja kertomusluonnoksessa on hyvin tuotu esiin niitä syitä, jotka usein aiheuttavat muutoksia hanketoteutuksen aikatauluihin. Haaste on tiedostettu jo sisäisissä tarkastuksissa ja valvonnassa, ja siihen pyritään vastaamaan kehityshallintoa kehittämällä ja uudistamalla. Vain huomattavan pieni osa määrärahoista kuitenkin siirtyy sitomatta johonkin hankkeeseen joko ministeriön päätöksellä tai sopimusteitse. Tällaisissa tapauksissa määrärahat pyritään kohdentamaan ja sitomaan nopeasti. Valtuuksien osalta kertomusluonnoksessa on todettu, että sitoumusvaltuuksien käyttö mahdollistaa Suomen antaman tuen pitkäjänteisen suunnittelun ja avun ennakoitavuuden kun sitoumuksia pystytään tekemään useiden vuosien ajalle. UM ilmoittaa lisätietona, että hankekohdaiset sitoumukset ovat yleensä 3-4-vuotisia sekä kahdenvälisessä toiminnassa että tuessa esim. YK:n erityisjärjestöille. Sen sijaan esimerkiksi Euroopan kehitysrahastoa ja kansainvälisiä kehitysrahoituslaitoksia koskevat sitoumukset ovat luonteeltaan huomattavasti pidempiä. Kaikkiin näihin tarvitaan sitoumusvaltuuksia.

Kehitysyhteistyövaltuuksien osalta UM esittää tekstimuutosta sivulle 27, tekstin "Valtuuden suuruutta selittää erityisesti sopimusvaltuus Euroopan kehitysrahaston kanssa." sijasta muotoilua "...Euroopan kehitysrahaston rahoittamiseksi." EKR:n kanssa ei tehdä sopimusta, vaan rahasto on EU-jäsenmaiden keskinäisellä sopimuksella (hallitustenvälinen sopimus) perustettu rahasto, jonka hallinnointi on uskottu komissiolle. Valtuutta tarvittiin, jotta Suomi kykeni allekirjoittamaan ao. sopimuksen kuluvana vuonna.

Kohta 3.2 Johtaminen

Kohta 3.2.1 Tulosohjaus

Ulkoasiainministeriö pitää valtiontalouden tarkastusviraston esittämiä havaintoja oikeisiin tietoihin perustuvina ja toiminnan jatkokehittämiseksi aiheita antavina. Tulosohjausuudistuksen ja tulosorganisaation kuvaus vastaavat UM:n tietoja. Ulkomaan edustustojen osalta ulkoasiainministeriö ehdottaa muutosta diplomaattisia edustustoja koskevaan tekstiin, koska esim. suurlähetystöjen lisäksi ei ole muita lähetystöjä. Ehdotuksemme on seuraava:

Ulkomaanedustuksen muodostavat diplomaattiset edustustot ja konsuliedustustot. Diplomaattisiin edustustoihin kuuluvat eri valtioissa olevat suurlähetystöt ja niiden erilliset yksiköt sekä kansainvälisissä järjestöissä ja yhteistyöelimissä olevat pysyvät edustustot ja erityisedustustot. Lisäksi Suomella on muita diplomaattisia edustustoja eli yhteystoimistoja.

Kehitysyhteistyön organisoinnin osalta havainnot vastaavat tilannetta. Kansainvälisen vertailun osalta UM pitää nykyistä mallia huomattavasti eriytetyn kehitysyhteistyöviraston mallia parempana. Nykyisellä mallilla sekä poliittinen ohjaus että operatiivisempi alueellinen ohjaus saadaan toteutettua suoraan ministeriöstä käsin, ja toteutusorganisaationa ovat maittaiset edustustot ilman raskasta rinnakkaisorganisaatiota. Jos taas eriyttäminen tapahtuisi vain ohjauksellisesti Helsingissä, syntyisi erittäin ongelmallinen tulosohjausrakenne yhteisten edustustojen suuntaan.

Kehitysyhteistyön organisoinnin pohjoismaisen vertailun osalta UM ilmoittaa lisätietona, että kaikissa muissakaan pohjoismaissa ei ole käytössä jakoa ministeriön ja kehitysyhteistyöviraston välillä. Tällainen malli on puhtaimmillaan käytössä Ruotsissa (SIDA). Sen sijaan Tanskassa, Norjassa ja Islannissa on erilaiset järjestelyt. Tanska on lähimpänä Suomen mallia, joskin kahdenvälisen yhteistyön toimeenpano on enemmän edustustojen vastuulla. Kuvaavaa on, että logoa DANIDA käytetään, mutta se ei tarkoita erillistä organisaatiota. Norjassa NORAD hoiti aikaisemmin kahdenvälistä hankehallintoa, mutta sitä on siirretty takaisin ministeriöön ja edustustoihin NORADin keskittyessä enemmän neuvontapalveluihin. Islannissa ICE AID toimii osana ulkoministeriötä. Monenkeskinen yhteistyö (kehityspankit, YK-järjestelmä, muut kansainväliset järjestöt, humanitaarinen apu), joka rahallisesti vastaa suurinta osaa kehitysyhteistyön varainkäytöstä, hoidetaan yleensä kaikissa maissa ministeriöissä.

Noin vuosikymmen sitten käytyjen kehitysyhteistyön organisointia koskevien keskustelujen pohjalta eriyttämisessä ei nähty syytä edetä, koska sille ei ollut riittäviä perusteita. Tilanne on Suomen EU-jäsenyyden myötä muutunut lisää siihen suuntaan, että on entistä tärkeämpää hoitaa kuhunkin maahan liittyviä ulkosuhteita mahdollisimman integroidusti. Kehityskysymykset kytkeytyvät entistä enemmän myös politiikkaan ja talouteen, minkä kanssa olisi ristiriidassa se, että kehitysyhteistyötä hoitaisi erillinen virasto, irrallaan kehitysmaiden poliittisista ja taloudellisista kysymyksistä. Integroidulla mallilla kyetään hajautettua mallia paremmin edesauttamaan kehityspoliittista johdonmukaisuutta. Lisäksi kehitysyhteistyön hoito erillisen viraston kautta heikentäisi vaikuttamista EU:n, kansainvälisten rahoituslaitosten sekä YK:n hoitamaan kehitysyhteistyöhön, koska ministeriö (ja sen henkilöstö) etäännyisi liikaa kehitysmaatodellisuuden haasteista. Suomelle on merkittävää hyötyä siitä, että alueosastot hoitavat yksittäiseen maahan liittyviä ulkosuhteita kokonaisuutena. Esimerkiksi Burma/Myanmarin tapauksessa vain integroitu malli mahdollistaa sen, että Suomi muotoilee ulkosuhteita, kehitysyhteistyötä ja taloussuhteita koskevat linjansa kokonaisuutena. Sama koskee Suomen suhteita kaikkiin kehitysmaihiin. Nykyinen

järjestely ja sen kehittäminen integroidusti on pienen maan edun mukainen.

Ulkoasiainhallinnon tulosohtausprosessi on monivaiheinen ja moniportainen, ja sitä on kuvattu kertomusluonnoksessa. Tältä osin ulkoasiainministeriö haluaa täsmentää esitettyjä havaintoja. Suunnitteluohje on siirretty annettavaksi elokuun alussa kesäkuun lopun sijasta, ja tämä muuttaa hieman suunnittelukierroksen alkua. Lisäksi hallinnonalan sisäistä mekanismia suunnittelupalautteen osalta on kuvattu hieman erheellisesti sekä palautteen antajien että palautemuotojen osalta. Ehdotamme s. 33 toista kappaletta uusittavaksi seuraavaksi:

Tulosohtausprosessi alkaa keväällä hallituksen kehyspäättöksen jälkeen vahvistettavilla strategisilla prioriteeteilla, jotka sisällytetään myös valtiosihteerin antamaan hallinnonalan suunnitteluohjeeseen. Prioriteettien ja niiden pohjalta annettavien alustavien tavoitteiden ohjaamina osastot, palvelujen alueet ja yksiköt valmistelevat omat TTS-ehdotuksensa. Tämän jälkeen hallintopalveluiden toimialavastaavat yksiköt antavat palautteensa edustustojen TTS-ehdotuksista loppusyksyllä. Ministeriö antaa valtiosihteerin päätöksellä alustavan määrärahaajan joulukuussa, ja samassa yhteydessä ohjaavat osastot antavat kirjallisen palautteen edustustojen TTS:ista. Kun eduskunta on päättänyt talousarviosta, ministeriö antaa vielä lopullisen talousarvion toimeenpanoasiakirjan, jonka yhteydessä myös vahvistetaan hallinnonalan tulostavoitteet. Toimeenpanoasiakirja käsitellään ministeriön johtoryhmässä sekä laajennetussa johtoryhmässä ja sen hyväksyy ulkoasiainministeri valtiosihteerin esittelystä.

Luonnoksen sivun 34 ylimpien rivien osalta ulkoasiainministeriö esittää käytettäväksi termiä osastojen TTS:t, jotka käsitellään ministeriön suppeassa johtoryhmässä. Talousyksikön lyhenne on TAS eikä TAL. Luonnoksessa todetaan palautekäytäntöjen osalta, että ne eivät kaikilta osin ole yhdenmukaisia. Tämä pitää paikkansa. Osastoille on annettu hieman liikumavaraa käytäntöihin omien ohjausintressiensä ja toiminnan luonteen johdosta. Osastojen ohjattavien edustustojen määrät, tehtävät ja alueellinen sijoittuminen poikkeavat toisistaan, ja niillä on hieman erilaisia käytäntöjä TTS-ohjauksessaan. Esimerkiksi Eurooppa-osastolla on suuri edustustomäärä ja vuosikeskustelujen aikataulutukset hyvin pitkällä ja syksyllä. Mikäli keskustelut käydään myöhään ja suunnitelmaan ei ole mitään muutettavaa tai huomautettavaa, voidaan palaute antaa esim. vuosikeskustelun yhteydessä. Vuosikeskustelujen suuri lisäarvo on se, että ne toimivat keskeisenä vuorovaikutteisena ohjauselementtinä.

Multiedustustojen ohjauksen ja siitä kirjattujen johtopäätösten osalta esitetyt havainnot vastaavat tilannetta. Selvitysmiehen ehdotuksia hyödynnetään jatkotyössä.

Riskienhallinnasta ja tulossopimuksista esitettyjen havaintojen, sekä tulosohtauksen yhteenvedon osalta ei ulkoasiainministeriöllä ole huomautettavaa, ja riskienhallintaa koskevista havainnoista on samansuuntaisia havaintoja myös ministeriöllä itsellään. Yhtenä UM:n erityispiirteinä on myös korruption vastainen työ kehitysyhteistyössä. Kansalaisjärjestöjen kanssa tehtävän yhteistyön osalta riskien seuranta ja hallinnan osaamista on kuluun vuoden aikana kehitetty kehityspoliittisen osaston ja sisäisen tarkastuksen yksikön toimenpitein. Yleisellä tasolla riskienhallintaan on tarkoitus kiinnittää huomiota mm. suunnittelumekanismia kehitettäessä ja suunnitteluohjeistuksessa.

Arviointimittaristojen (arvosanat) osalta luonnoksessa on esitetty, että olisi syytä käyttää samoja mittaristoja kaikissa yhteyksissä, kun nyt TTS/tilinpäätös-prosesseissa käytetään 3/5-portaisia ja hallituksen vuosi-

kertomuksessa 4-portaista asteikkoa. Ulkoasiainministeriö on täysin samaa mieltä, ja esittää VTV:lle, että se ottaisi asian esiin koko valtiota koskevissa kertomuksissa. 5-portaisuus (johon UM:n sisäinen 3-portaisuus suoraan sopii) on ollut käytössä jo pitkään koko valtiollakin, mukaan lukien yhteinen internetraportointimekanismi, mutta siitä huolimatta hallituksen kertomukseen valittiin 4-portainen malli. Turhan työn ja sekaannusten välttämiseksi sekä informaation hyödynnettävyyden parantamiseksi yhtenäisyys olisi hyvä saada aikaan.

Kohta 3.2.2 Säädösvalmistelu

Säädösvalmistelun osalta on tarkastuksessa arvioitu johtamisen, kattavuuden ja avoimuuden näkökulmasta. Toiminnan ja sen johtamisen kuvaus vastaa tilannetta. Ulkoasiainministeriöstä esiteltujen vuotuisten säädösmäärien tietojen osalta todettakoon se, että 1.3.2012 voimaan tulleen perustuslain muutoksen (1112/2011) jälkeen valtiosopimusten voimaansaattamista koskevat tasavallan presidentin asetukset korvautuvat valtioneuvoston asetuksilla.

Tavanomaisen hallinnonalojen ohjaaman toiminnan lainsäädännön lisäksi ulkoasiainministeriölle on erittäin tärkeää, että sillä on ulkosuhteissa tarvittava valtiosopimusasiantuntemus. Samalla sitä asiantuntemusta kyetään tarjoamaan valtioneuvoston ohjesäännön edellyttämällä tavalla myös muiden käyttöön (avustaminen valtiosopimusten ja muiden kansainvälisten velvoitteiden yhteensovittamisessa). Valmistelun johtamisen jatkokehittämisessä otetaan huomioon tarkastushavainnot TTS-prosessista ja johdon roolista.

Henkilökunnan rotaatiosta johtuvan vaihtuvuuden ja siitä aiheutuvan osaamishaasteen osalta ulkoasiainministeriö toteaa, että rotaatiojärjestelmä on koko hallinnonalaan koskeva ainoa keino ylläpitää riittäviä valmiuksia lähettää ulkomailla oleviin tehtäviin henkilöitä, jotka kykenevät ottamaan erilaisia tehtäviä vastaan. Tämä on selkeä ja elintärkeä periaate, joka johtaa tietoisesti useiden asioiden yleishallintaan ja yksittäisasioiden pienempään erityisosaamiseen. Kansainvälisten asioiden kurssilla pidetään aiempiin kokemuksiin ja tulevaisuuden haasteisiin perustuvaa tasapainoa kurssilla käytävien asioiden laajuudessa ja painotuksessa, jolloin lainvalmisteluakaan ei voida yksittäisenä asiana mittavasti lisätä.

Vaikutusten arvioinnin kattavuutta sekä avoimuutta ja osallistumismenettelyjä koskevat havainnot pohjautuvat todelliseen tilanteeseen, eikä ulkoasiainministeriöllä ole luonnokseen huomautettavaa. Ministeriössä on suunnitteilla uudistus, jolla kehitettäisiin muun muassa tietojensaantia vireillä olevista sopimushankkeista siten, että ministeriön sisäiseen asiakirjajärjestelmään (Arkki) sisältyvät julkiset tiedot vireillä olevista sopimuksista siirtyisivät myös Formin-sivuille. Kehittämistarpeita arvioidaan tarkemmin lopullisen kertomuksen arvioinnin yhteydessä.

Kohta 3.2.3 Kehitysyhteistyön tietojärjestelmät

Kehitysyhteistyö on sekä määrärahojen laajuudessa ulkoasiainhallinnon suurin tehtäväalue, ja siitä suurin osa on luonteeltaan hanke- ja projektikonaisuuksia. Tällaisen tehtäväkentän hallinta vaatii erityisiä hallintotyövälineiden vaatimuksista poikkeavia tietojärjestelmiä.

Kehitysyhteistyön järjestelmiä on luotu pitkällä aikavälillä pyrkien parempaan ohjattavuuteen, tilannetietoon ja asianhallintaan. Tietohallinnollinen välinevalikoima on laaja, ja kattaa tällä hetkellä olennaisimmat ohjaustarpeet. Tarkastuskertomusluonnoksessa esitetyt havainnot vastaavat pääosin nykyistä tilannetta, eikä niihin ole kertomuksen luonnosvaiheessa erityistä muutettavaa tai huomautettavaa lukuun ottamatta asiavirhettä s. 46, tekstissä "Vuoden 2012 lopun tilanne on, että järjestelmässä ovat kehitys-

yhteistyöinstrumenteista kahdenväliset hankkeet, kansalaisjärjestöhankkeet sekä yhteistyön määrärahan (PYM) hankkeet.” AHA-KYT- järjestelmässä olivat jo mukana kaikki kehitysyhteistyöhankkeet/interventiot, mutta siellä ei ollut työnkulkua vielä kuin hankemuotoiselle kahdenväliselle yhteistyölle, kansalaisjärjestöyhteistyön hanketuella ja evaluaatiotoiminnalle, mutta ei kuitenkaan paikallisen yhteistyön määrärahaalla (PYM) rahoitetuille hankkeille. Jälkimmäisen työnkulku on saatu mukaan elokuussa 2013.

Virke ”Järjestelmässä on kuitenkin vielä teknisiä ongelmia, jonka seurauksena kaikki virkamiehet eivät vielä käytä järjestelmää.” on UM:n mielestä myös hieman harhaanjohtava. Järjestelmän käyttöönotossa on ollut ongelmia, mutta lähinnä käyttäjäystävällisyyteen liittyviä haasteita. Kehitysyhteistyöinterventiot on käsitelty AHA-KYT:issä, vaihtoehtoa tälle ei käyttäjillä ole ollut.

Kohta 3.3 Laskentatoimi ja arviointijärjestelmät

Kohta 3.3.1 Laskentatoimi Ulkoasiainministeriöllä ei ole lausuttavaa esitetyistä havainnoista. Havainnot ovat olleet esillä jo tilintarkastuksen yhteydessä, niistä on raportoitu virkamiesjohtoryhmälle, ja ilmoitus toimenpiteistä laillisuusmuistutuksen johdosta on annettu elokuussa tarkastusvirastolle.

Kohta 3.3.2 Tutkimus- ja arviointitoiminta

Tutkimustoiminnan osalta on havainnoissa käsitelty sekä tutkimustoiminnan kokonaisuutta että kehityspolitiikkaan liittyvää tutkimusta yhtenä merkittävänä osakokonaisuutena. Esitetyt havainnot ovat todellisia ja relevantteja, ja kertomusluonnoksessa esitetyjä koordinoitua kasvattamistarpeita tullaan ottamaan huomioon jatkokehittämisessä.

WIDERin tutkimushanketta koskeva asia on saanut tarkastuksessa merkittävästi huomiota ja tilaa. Kyse on yksittäistapauksesta, jossa sinänsä on tehty menettelytapavirhe eikä tekstissä ole asiavirheitä. Instituutin ja sen GAPP-hankkeen yksilöinnin osalta tulisi kuitenkin selvyuden vuoksi ilmaista, etteivät mainitut puutteet liity WIDERin omaan toimintaan. Tämä on tärkeää siksi, että asia ei aiheutta ja tarkoittamatta pääsisi negatiivisesti vaikuttamaan erittäin hyvää ja laadukasta työtä tekevän WIDER-instituutin toimintaan.

Tutkimusten hankintojen ja hankkeiden evaluointien osalta esitetyt havainnot voidaan muuten pitää oikeina, eikä niiden osalta ole lausuttavaa.

Kohta 3.4 Sisäinen valvonta

Sekä tilintarkastuksen pohjalta että kansalaisjärjestöille annettavien kehitysyhteistyövarojen tarkastuksen pohjalta luonnokseen kirjatuihin havainnoihin ei ole sellaisia tietopuutteita, joista ulkoasiainministeriöllä olisi tässä vaiheessa lausuttavaa. Ministeriön sisäisen tarkastuksen osalta kertomusluonnoksessa tuodaan esille tarkastuksen ammatillisuuteen ja osaamiseen ja toisaalta kohdealueen tuntemiseen ja osaamiseen liittyvät haasteet etenkin riippumattomuuteen näkökulmasta. Ulkoasiainministeriössä on nykyisin lähdetty siitä, että ulkoasiainhallinnon tarkastajalla sekä koko yksikön henkilöstöllä on jonkinasteisesta riippumattomuusriskistäkin huolimatta syytä olla riittävä ulkoasiainhallinnon ja sen tehtävien tuntemus ja osaaminen, jotta he kykenevät ottamaan kantaa yksiköiden ja edustustojen käytännön asianhoitoon.

Kohta 3.5 Raportointi

Tilinpäätökseen ja tilintarkastukseen liittyvät havainnot ovat tiedossa jo tilintarkastuksen kautta eikä ulkoasiainministeriöllä ole niihin lausuttavaa. Eduskunnalle annettavan raportoinnin osalta ulkoasiainministeriö pitää esitetyt havainnot oikeina ja tiedostaa saman tulostavoitteiden arviointi-

haasteen, jota on käsitelty myös strategisen suunnittelun ja tulosohjauksen osalta. Jatkossa esim. kansalaispalvelujen osalta on mahdollista käyttää enemmän tunnuslukuja samaan tapaan kuin TAE:ssä on nyt lisätty takaisin mitattavia tunnuslukuja. Hallituksen vuosikertomusten yhteydessä annettavien katsausten osalta havainnot vastaavat vallitsevaa tilannetta.

Eduskunnan raportoinnin osalta ulkoasiainministeriö haluaa lausua lisäinformaationa, että kuvattujen havaintojen lisäksi ministeriö raportoi myös jatkuvasti erikseen erilaisista aihealueista ulkoasiainvaliokunnalle, joko UaV:n pyynnöstä tai ministeriön oman tarveharkinnan mukaisesti.

Kohta 4 Tarkastusviraston kannanotot

Kertomusluonnoksessa esitetyt kannanotot vastaavat tehtyjä havaintoja, ja niitä pyritään kokonaisuutena hyödyntämään jatkokehittämisessä. Esimerkiksi tavoiteasetantaan, riskienhallintaan, arviointiin ja raportointiin liittyviä havaintoja kyetään ottamaan huomioon ohjausmekanismin jatkokehittämisessä. Laskentatoimen osalta eteneminen on ollut hankalaa ja on edelleenkin riippuvaista mm. Kieku-järjestelmän käyttöönottilanteesta ulkoasiainministeriön hallinnonalalla.

Tämä lausunto toimitetaan pyynnön mukaisesti vain sähköisesti osoitteeseen tuloksellisuustarkastus@vtv.fi.

Alivaltiosihteeri

Peter Stenlund

Talousjohtaja

Risto Hakoila

Liitteet

-